

Regeringens proposition

1979/80:13

om lån till Volvo Flygmotor AB

beslutad den 19 juli 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

JAN-ERIK WIKSTRÖM

CARL THAM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag som syftar till att göra det möjligt för Volvo Flygmotor AB att delta i ett civilt flygmotorprojekt som drivs av det amerikanska företaget General Electric Company. Riksdagen föreslås anvisa 138 milj. kr. som lån till Volvo Flygmotor för deltagande i projektet.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-07-19

Närvarande: statsrådet Wikström, ordförande, och statsråden Rodhe, Wahlberg, De Geer, Cars, Tham

Föredragande: statsrådet Tham

Proposition om lån till Volvo Flygmotor AB

1. Inledning

Volvo Flygmotor AB (VFA) träffade den 2 maj 1979 ett avtal med det amerikanska företaget General Electric Company (GE) om deltagande i ett projekt för att tillverka en civil flygmotor betecknad CF6-32. Denna motor är avsedd för kommande medelstora trafikflygplan, i första hand Boeing 757 och 777.

Avtalet gäller under förutsättning att den svenska regeringen inom en frist av 90 dagar lämnar ekonomiskt stöd till VFA. Enligt avtalet skall VFA svara för tillverkning av vissa original- och reservdelar till den nämnda motorn. VFA:s andel i projektet är 6 %. VFA:s deltagande beräknas medföra ett kapitalbehov av inemot 300 milj. kr.

Förhandlingar har förts mellan företrädare för staten och VFA om statlig medverkan i finansieringen av VFA:s deltagande i projektet. Förhandlingarna har resulterat i ett förslag till avtal, enligt vilket staten tillhandahåller VFA ett lån på 138 milj. kr. med villkorlig återbetalningsskyldighet på i avtalet närmare angivna villkor. Regeringen har den 5 juli 1979 bemyndigat företrädare för staten att underteckna avtalet i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Enligt avtalet kommer regeringen, under förutsättning att riksdagen fattar det beslut som behövs härför, att slutligt godkänna avtalet. Avtalet, som undertecknades den 6 juli 1979, bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

2. Föredragandens överväganden

2.1 Verksamheten vid Volvo Flygmotor AB

VFA är ett helägt dotterbolag till AB Volvo med verksamheten förlagd till Trollhättan. Omsättningen år 1978 var 586 milj. kr., varav ca 75 % hänförde

sig till flygprodukter och resten till civila produkter utanför flygområdet.

Verksamheten vid VFA är primärt inriktad på militära flygmotorer. Företaget har lång erfarenhet inom detta område. Sedan starten år 1930 har 15 olika typer av flygmotorer tillverkats. I dag tillverkar VFA motorer till flygplanet Viggen.

Tillverkning av jetmotorer kräver en mycket avancerad material- och produktionsteknik samt tillgång till omfattande utvecklings- och konstruktionsresurser. Dessutom krävs stora resurser för kontroll och provning av såväl material som funktion. Inom VFA finns därför bl. a. ett forskningslaboratorium med delvis unika resurser och en speciell avdelning för kvalitetskontroll.

Kunskaperna om jetmotortekniken utnyttjar VFA även för översyn av motorer till civila flygplan. Dessutom utför VFA legotillverkning av komponenter till europeisk rymd- och flygindustri. Bl. a. tillverkar VFA brännkammarna till den europeiska härraketen Ariane. Produktionsprogrammet utanför flygområdet omfattar värmeteknik, hydraulik och energiteknik.

Verksamheten sysselsätter totalt ca 3 000 personer, varav ca 2 400 arbetar med flygmotorer. Av dessa sysslar ca 500 med forskning och utveckling av jetmotorer.

Riksdagens beslut om framtida anskaffning av militära flygplan (prop. 1978/79:138, FÖU 1978/79:23, rskr 1978/79:327) innebär att flygplan B3LA/A38/SK38 inte skall utvecklas. En fortsatt utredning skall göras vad beträffar ersättningen av nuvarande attack- och skolflygplan. Överbefälhavaren skall redovisa resultatet härav senast den 1 februari 1980. Beslutet innebär för VFA att sysselsättningen på utvecklingssidan sjunker relativt snart, medan sysselsättningen i verkstäderna nedgår först mot senare delen av 1980-talet.

För att kompensera denna nedgång i sysselsättningen krävs en fortsatt omställning mot en större andel civila produkter. Nya projekt måste påbörjas i god tid om en jämn sysselsättning skall kunna upprätthållas. VFA har därför inlett diskussioner om samarbete med utländska tillverkare av civila flygmotorer för att med den hittillsvarande militära verksamheten som bas bredda sitt verksamhetsområde.

2.2 Avtalet mellan staten och Volvo Flygmotor AB

Avtalet mellan staten och VFA syftar till att bevara ett högt tekniskt kunnande inom svensk flygindustri och till att främja sysselsättningen vid VFA. Avtalet innebär i huvudsak följande.

Staten ställer till VFA:s förfogande ett lån på 138 milj. kr. för VFA:s tillverkning av vissa original- och reservdelar till GE-motorer på sätt som närmare anges i avtalet mellan VFA och GE. Lånet utbetalas i svenska kronor i tre poster om 42, 68 resp. 28 milj. kr. den 15 oktober under vart och ett av åren 1979—1981. Den första utbetalningen kan dock ske först när medel an-

visats för ändamålet. Tillverkningen skall ske i Sverige antingen av VFA självt eller genom annat bolag som ingår i samma koncern som VFA.

Återbetalning av lånet skall ske genom att VFA till staten, i stället för amortering och ränta, betalar ett belopp som motsvarar 10 % av VFA:s intäkter från försäljningen av sina produkter med undantag för en inkörningsperiod som omfattar de första 250 motorerna. Avtalstiden är inte begränsad, vilket innebär att återbetalning skall ske så länge försäljning förekommer. Om samarbetet mellan GE och VFA modifieras, skall återbetalningsprocenten jämkas på skäligt sätt.

Med hänsyn till att avtalet förutses gälla för lång tid framåt och att VFA har begränsade möjligheter att påverka förutsättningarna för samarbetet, har VFA rätt att påkalla jämkning av återbetalningen om VFA åsamkas väsentlig förlust.

Avtalet innehåller vidare vissa bestämmelser om redovisning, revision, hävning, skiljeförfarande vid tvist m. m.

2.3 Ställningstagande till frågan om lån till Volvo flygmotor AB

Riksdagens nyssnämnda beslut i flygplansfrågan har konsekvenser för i första hand den militära utvecklingsverksamheten. Beslutet påverkar i huvudsak inte produktions- och underhållsverksamheten under den närmaste tioårsperioden.

Efterfrågan på utvecklingsarbete inom den militära flygplansektorn kommer sålunda att minska. Flygindustrin måste därför ställa om till en större andel civil produktion. Det åligger i första hand de berörda företagen att lösa denna uppgift. En sådan omorientering pågår redan. Enligt min mening är det viktigt att denna omställning fortsätter. För att bistå företagen i denna uppgift arbetar f. n. en särskild kommitté, flygindustridelegationen (I 1978:09), med att inventera möjligheterna att inom de berörda företagen utnyttja de flygindustriella resurserna för civil verksamhet.

Den internationella marknaden för civila trafikflygplan förutses ha goda framtidsutsikter. Detta betingas av nödvändigheten att under 1980-talet ersätta den första generationen jetflygplan med betydligt tystare och bränslesnålare typer. Sådana har blivit möjliga genom tekniska framsteg inom flygplans- och flygmotortekniken. Utvecklingen går vidare mot ett ökat internationellt samarbete kring enskilda projekt.

Det nu aktuella avtalet mellan staten och VFA är ett led i strävandena att underlätta den svenska flygindustrins övergång till civil produktion. Avtalet innebär statlig medverkan i finansieringen av VFA:s deltagande i ett samarbetsprojekt med det amerikanska företaget General Electric Company. Projektet gäller tillverkning av original- och reservdelar till en ny flygmotor, kallad CF6-32, avsedd för kommande medelstora civila trafikflygplan. VFA:s andel i projektet är 6 %. En förutsättning för att VFA skall kunna delta i projektet är att avtalet mellan staten och VFA blir gällande.

VFA:s deltagande beräknas binda resurser för inemot 300 milj. kr. i pro-

jektet. Härifrån skall enligt avtalet staten delta genom att bevilja VFA ett lån med villkorlig återbetalningsskyldighet på 138 milj. kr. främst avsett för inträdeskostnad och verktyg för projektet. Återbetalningen av lånet avses ske i form av 10 % royalty på VFA:s intäkter från försäljningen av original- och reservdelar efter en inkörningsperiod som omfattar de första 250 motorerna. Försäljning av motorn beräknas pågå från 1980-talets början till senare delen av 1990-talet, medan försäljning av reservdelar kan pågå ännu något decennium därefter. Avtalskonstruktionen innebär att staten och VFA delar risktagandet och vinstmöjligheterna i projektet. Sålunda riskerar staten att återbetalning uteblir om försäljningen helt misslyckas. Om prognoserna uppfylls, återtar staten och VFA sina insatser ungefär samtidigt.

VFA:s deltagande i projektet är för svensk del ett viktigt led i arbetet att få till stånd internationellt samarbete på flygonrådet och finna alternativ sysselsättning för den svenska flygindustrin. På sikt beräknas projektet ge sysselsättning åt ca 150 personer vid VFA. Enligt min mening är det av dessa skäl angeläget att VFA ges möjlighet att delta i detta projekt. Med hänsyn till att projektet dessutom innebär långsiktiga och svårbedömda kommersiella risker finner jag det riktigt att staten finansiellt medverkar i VFA:s ansträngningar att söka sig ut på en bredare marknad. Jag förordar således att VFA får det lån som förutsatts i avtalet. Hela beloppet, 138 milj. kr., bör anvisas på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

Under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med vad jag här förordar kan regeringen slutligt godkänna avtalet mellan staten och VFA utan särskilt bemyndigande från riksdagens sida.

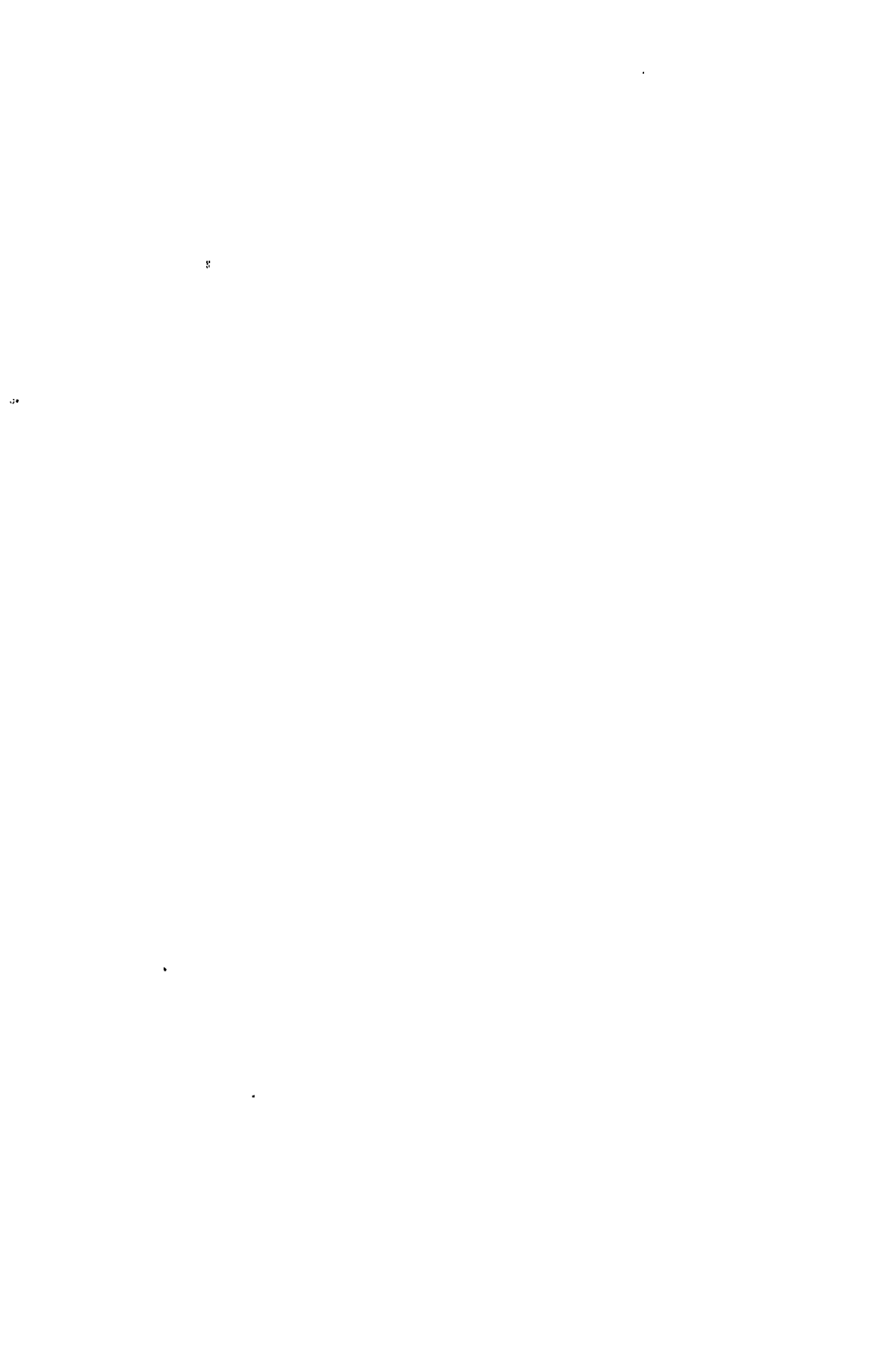
3. Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lån till Volvo Flygmotor AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 138 000 000 kr.

4. Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

AVTAL

mellan

Svenska Staten och Volvo Flygmotor AB

av den 6 juli 1979

om lån för deltagande i flygmotorprojektet

General Electric CF6-32

Volvo Flygmotor AB, Trollhättan, nedan kallat VFA, har genom ett den 2 maj 1979 träffat avtal med General Electric Company, Evendale, Ohio, USA, överenskommit om att VFA skall deltaga i ett projekt avseende tillverkning av en flygmotor betecknad CF6-32 eller alternativ därtill. Enligt avtalet, som nedan kallas CF6-32 avtalet, skall VFA svara för tillverkningen av vissa komponenter och reservdelar till denna motor. VFA:s vägda andel i tillverkningen av komponenter och reservdelar för CF6-32 motorn är 6 %.

I huvudsakligt syfte att bevara ett högt tekniskt kunnande inom svensk flygindustri vid en övergång till ökad produktion för civilt ändamål samt för att främja sysselsättningen vid VFA, är staten beredd att finansiellt deltaga i projektet med ett statligt lån till VFA på de villkor som anges i detta avtal.

§ 1

Statens åtagande

Staten tillhandahåller VFA på de villkor som anges i detta avtal ett lån på 138 miljoner kronor.

§ 2

Utbetalning av lånet

Lånet skall utbetalas med 42 miljoner kronor den 15 oktober 1979, med 68 miljoner kronor den 15 oktober 1980 samt med 28 miljoner kronor den 15 oktober 1981, dock att den första utbetalningen skall ske tidigast 10 dagar och senast 30 dagar efter det statens åtagande enligt detta avtal godkänts av riksdagen i erforderliga delar.

§ 3

Lånets ändamål

Det av staten lämnade lånet syftar till att möjliggöra VFA:s tillverkning av vissa komponenter och reservdelar till CF6-32 motorn eller tillverkning av komponenter och reservdelar till andra flygmotorer på sätt närmare anges i Article I A-C i CF6-32 avtalet. Komponenter och reservdelar som skall tillverkas av VFA enligt vad nu sagts benämns i fortsättningen Produkterna.

Skulle fullföljandet av CF6-32 avtalet upphöra, skall vad nedan sägs i § 10 3:e stycket tillämpas.

§ 4

Tillverkning i Sverige

VFA förbinder sig att tillverka, bearbeta och färdigställa samtliga Produkter i Sverige, antingen självt eller genom annan, dock skall VFA äga fritt inköpa råmaterial och sådana delar som VFA sedvanligen inköper för sin flygmotortillverkning.

§ 5

Återbetalning

Återbetalning skall endast ske på så sätt att VFA till staten betalar ett belopp som motsvarar 10 % av VFA:s nettointäkt av försäljning av komponenter och reservdelar till CF6-32 motorn. Återbetalning skall dock icke ske för de av General Electric levererade första 250 CF6-32 motorerna. Med nettointäkt avses här de försäljningsintäkter General Electric skall redovisa till VFA enligt Articles V B1 och C1 och XVII i CF6-32 avtalet minskade med vad VFA har att till General Electric utgiva enligt Article VI C i CF6-32 avtalet avseende certifieringskostnad för motor i flygplan.

Statens rätt till återbetalning uppkommer när sådan nettointäkt enligt allmänt vedertagna bokföringsprinciper skall av VFA bokföras såsom intäkt. Redovisning av nettointäkt med återbetalning skall ske kalenderkvartalsvis i efterskott senast 30 dagar efter utgången av varje kalenderkvartal med början för det kalenderkvartal varunder sådan nettointäkt uppkommit. Redovisning skall lämnas till chefen för Industridepartementet eller till den som denne anvisar.

Om återbetalning från försäljningsintäkter avseende andra komponenter och reservdelar än för CF6-32 motorn samt avseende komponenter och reservdelar för en CF6-32 motor utanför det dragkraftsområde som anges i Article III A i CF6-32 avtalet stadgas i § 10 1:a och 2:a styckena.

§ 6

Revision och information

På statens begäran skall VFA:s revisorer bestyrka riktigheten av de uppgifter som lämnas i redovisning enligt § 5. Skulle ej VFA:s revisorer bestyrka riktigheten av de lämnade uppgifterna, skall VFA tillhandahålla staten eller av staten utsedda ombud alla sådana handlingar och övriga informationer beträffande Produkterna som har eller rimligen kan antagas ha samband med den i detta avtal avsedda verksamheten.

Ovan nämnda redovisningar skall jämväl innehålla sådan information om tekniska och kommersiella förhållanden beträffande Produkterna som rimligen kan vara av intresse för staten såsom långivare och som VFA är oförhindrat lämna.

VFA är dessutom skyldigt att omgående till staten rapportera varje förändring i CF6-32 avtalet. Även om ingen ändring skett i detta, skall förändringar i förhållandet mellan VFA och General Electric, som sker inom ramen för CF6-32 avtalet, ofördröjligen rapporteras till staten.

§ 7

Förutsättningar

Detta avtal förutsätter för sin giltighet — utöver vad som följer av § 13 — att CF6-32 avtalet trätt i kraft och är gällande vid tidpunkten för VFA:s första betalning av "contribution amount" till General Electric.

§ 8

Överlåtelse av VFA:s åtaganden

VFA:s skyldigheter och rättigheter enligt detta avtal kan ej överlätas till annan utan att staten dessförinnan skriftligen godkännt överlåtelsen.

Det åligger VFA att tillse att förvärvaren av rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal förbinder sig att följa samtliga bestämmelser däri. Om staten så begär, skall VFA vid sådan överlåtelse garantera att förvärvaren i alla avseenden fullgör sina skyldigheter enligt detta avtal.

§ 9

Hävning

Staten äger med omedelbar verkan häva avtalet

om VFA försätts i konkurs, upptar förhandlingar med borgenär om ackord eller på grund av utmätning, betalningsinställelse eller andra omständigheter kan antagas vara på obestånd;

om VFA träder i likvidation;

om VFA i väsentlig mån åsidosätter sina skyldigheter enligt detta avtal och efter tillsägelse vägrar företaga rättelse; eller

om VFA uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter av betydelse för statens bedömning vid ingåendet av detta avtal eller vid utbetalning av lånebelopp.

Häver staten avtalet enligt bestämmelserna i denna paragraf, skall VFA till staten genast betala tillbaka utbetalda lånebelopp med avdrag för enligt detta avtal dessförinnan gjorda återbetalningar.

§ 10

Ändrad återbetalningsskyldighet

Därest CF6-32 avtalet skulle komma att fullföljas med andra komponenter och reservdelar än för CF6-32 motorn skall den i § 5 angivna procentsatsen jämkas på sätt med hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter kan anses skäligt.

Detsamma skall gälla, därest VFA enligt Article I C i CF6-32 avtalet skulle till General Electric utge tillägg till "contribution amount" för CF6-32 projektets inriktning på en motor utanför det dragkraftsområde som anges i Article III A i CF6-32 avtalet.

Skulle fullföljandet av CF6-32 avtalet upphöra skall staten och VFA vara skyldiga att förhandla om huruvida och i vad mån utestående lånebelopp skall återbetalas till staten. Återbetalningsskyldighet skall därvid bestämmas till det belopp som skäligen kan antagas motsvara VFA:s nytta av statens lån i form av bestående affärsvärde som en följd av CF6-32 avtalet.

I brist på åsämjande mellan parterna, skall VFA:s återbetalningsskyldighet bestämmas av skiljenämnd på sätt anges nedan i § 12.

§ 11

Jämkning av avtalet

Staten är medveten om att VFA endast under speciella förhållanden kan uppsäga CF6-32 avtalet, och VFA:s intäkter är beroende av de priser på hela motorsatser och reservdelar som General Electric fastställer och att VFA:s möjlighet att påverka tillverkningskostnaderna är begränsad. Dessa förhållanden i förening med förändringar i växelkurs eller olika kostnadsutveckling i USA och Sverige kan för kortare eller längre tid medföra att tillverkningen blir olönsam för VFA.

Med hänsyn till den långa avtalstiden har staten och VFA därför överenskommit att VFA äger påkalla att återbetalning enligt § 5 skall upphöra eller jämkas om VFA:s tillverkning och försäljning av produkterna sker med förlust för VFA som är väsentlig. Vid bedömningen av vad som är väsentligt skall hänsyn tagas främst till resultatet av detta projekt och även beaktas resultaten av andra civila projekt, där staten finansiellt deltagit.

Vid beräkning av förlust skall återbetalning anses som kostnad.

Sådan förhandling må av VFA påkallas högst vartannat år, första gången tidigast den 15 oktober 1985. Jämkning fastställs för en tvåårsperiod räknat fr. o. m. kalenderkvartalet efter den dag jämkning påkallats. Vid utgången av denna tvåårsperiod skall återbetalning ske enligt vad som föreskrives i § 5, såvida icke ny jämkning påkallats och skall ske enligt bestämmelserna i denna paragraf.

§ 12

Skiljeförfarande

Twist rörande detta avtal, dess tillkomst, tolkning eller tillämpning, så ock annan twist härflytande ur rättsförhållande på grund av avtalet, skall avgöras genom skiljedom enligt lagen om skiljemän.

§ 13

Godkännande av avtalet

Regeringen kommer — under förutsättning att riksdagen fattar de beslut som behövs härför — att slutligt godkänna avtalet.

Detta avtal har upprättats i två originalexemplar, varav parterna tagit var sitt.

Stockholm den 6 juli 1979

För SVENSKA STATEN

För VOLVO FLYGMOTOR AB

H. L. Svahn

Gunnar L. Johansson